

ARTICOLE MĂRUNTE.

I

Încă două specimene de gerundiu în -ure: îmblândure și neputândure.

Fiindure-că cu variantele: *cindură-că*, *cinderi-că*, *cindrilea-că*, *cindrea-că* (v. Dicț. Academiei, supt *fiind-că* și cf. it. *essendo che*, fr. *étant donné que*) e singura formă de acest fel, cunoscută până acum în dialectul daco-român¹.

Iată însă că, într'o carte de judecată pentru moștenire, din „Condica lui Constantin Mavrocordat ca Domn al Moldovei, 1741—2“ (N. Iorga, *Studii și documente*, VI², p. 257, no. 394), întâlnim alte două gerundii de această factură, extrem de interesante:

„La cheltuiala nunții *neputândure* îmblă ei la bani“ — și (ceva mai departe): „*Îmblândure* ei și 'n casă, cercând ca să mai caute bani, i-ar fi găsit iute oameni streini, tufecii, ș'au mers di-au spartă casa și au luat din casă un brâu de argintu a unui Arman . . .“

Fenomenul nu e, deci, izolat nici înlăuntrul daco-românei și, în explicarea lui, trebuie luat în considerație și acel curios *-re*, pe care-l scoate la iveală (ca pe *u-* mut) cântarea la sfârșitul unor versuri populare:

Da la Sălcuță mi-*era-re*

.

Dară 'n iel cine-mi *ședea-re?*

— Savai moichilița lui,

Moichilița lui a bună

Și-i spăla *i'ieicile-re*

Toate *diminețile-re*.

Când ilieicile-i *spăla-re*.

Apa, frate, că-i *roșă-re* . . .

Faptul că, în acest specimen, luat din colecția craineană a dd. Giuglea și Vâlsan (p. 3), enigmatica particulă apare și după

¹ Un *fiindur[er]* (fără *că?*), și 'n Stefanelli, *Doc. Câmpulungului moldovenesc*, p. 355.

substantive, nu trebuie să ne înșele asupra adevăratei ei naturi: ea s'a propagat acolo de la verbe ¹.

La acestea, ea e uneori atât de solidară cu forma verbală însăși, încât un culegător mai puțin experimentat o consideră ca parte integrantă a acesteia; așa, d. ex., în următorul fragment de colind din colecția d-lui I. I. Răuțescu (*Colinde*, ed. „Dumineca Poporului“, p. 28 sq.):

[Gheorghe] când îmi *auziră*
'n grajd de piatră că-mi *întrară*,
Pe negrul mi-l *țăsălară*,
De sudoare grajdului,
De praful soltarului.
Și la scară mi-l *trăseră*,
Cu undelem mi-l *unseră*
Și frumos mi-l *înșelară*
Și pe el *incălicară* etc.

Căci, după părerea noastră, toate aceste forme nu trebuie interpretate ca acorduri „mahalagiești“ (tip *fostără*), ci ca tot atâtea fuziuni ale verbului cu particula *-re*: *auzi-re*, *întra-re*, etc. ²

V. Bogrea.

II.

În chestia postpunerii articolului.

— O nouă ipoteză —

Fenomenul curios al articolului postpus era socotit, cum se știe, ca o particularitate a limbilor română, bulgară și albaneză. Apariția lui excentrică, dincolo de zona „balcanică“, în Scandinavia (cf. vng. *fe-et*, „das Vieh“, *sol-ena*, „die Sonne“), a fost explicată — împreună cu alte elemente de asemănare în costumul popular suedez — prin „lunga conlocuire a Goșilor, cari s'au îndreptat apoi spre Nord, cu Tracii în regiunile Rusiei-Mici și ale țărilor române“ (N. Iorga, în *Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale*, II, p. 115, n. 1) ³.

¹ Pentru *cumure?* „cum? cum ai zis?“ (Frâncu, *Moșii*, 99), cf. și *purure*, *pretutindere* (-ne), dar în deosebi: *cum oare*, *cum goge* = *quovis, modo?*

² Cu totul deosebit e cazul lui *berea* din următorul pasagiu al unei balade din col. Pompiliu, reproduse de Gaster (*Chrestomatie*, II, 292):

Turcu be și nu pre b;

Și be bere de ce re;

El *berea* (sic) cu viclenie,

Să n'ajungă la betie, — acest cuvânt nefiind decât o stâlcire, o răstălmăcire din *be(a) re(a)* = *bea bere rea*.

³ O dificultate e, totuși, împrejurarea că în limba transmitătorilor iniși fenomenul e inexistent („omnibus vero dictionibus praeponebat articulum *tho* aut *the*“, spune Busbeck): să se fi pierdut fără urmă? *